

במלים אחרות: הפרופסורים ואנשי אקדמיה אחרים יכולים לא רק לרדת אל העם. לפעמים הם גם מסוגלים, ומכל מקום הם תמיד מצווים להעלות את העם אליהם, אליהם ואל רמתם, ותנאי לכך הוא שלא ידברו או יכתבו כ'ארגון טכני זה שלהם, שלפעמים הוא מחפה על איוה "חור שחור" ידוע. כשביל זה, מכל מקום, בשביל אותה השכלה עממית או אליטיסטית, משלמים להם טבין ותקילין במקומות עבודתם, כלומר, באוניברסיטאות.

אבל נחזור לשאלתנו: טוב או רע?

והתשובה, כמו שיאמר הסקוטני: זה תלוי. זה שהפרופסורים יצאו לרחוב ולפעמים אפילו נאו בשוק — מעיד על זמנצ'מנצ'ו אולי יותר מאשר עליהם אישית. נראה שאחרי עשר שנות ליכוד ואחרות לאומיים שוב אין אפילו המשכיל מסוגל לישבת בביתו ולירוד או לצפות אל הכוכבים הא-מיתיים או המיטאפוריים, כמו גליליאו גליליי, נסיכו של לאמפרדוה (הברדלס) או גיבורו של יעקב שבתאי בזכרון דברים שלו. ובעקבות הזעקה הפוליטית באו גם זעקות אחרות, פחות או יותר מוסיקליות באופיים אנינות.

אבל במידה מסוימת מעידה יציאתם זו של הפרופסורים לבאריקדות העיתונאיות גם עליהם ועל המוסד שבו הם משרתים. עליהם — שהרי הם, היוצאים, עדיין במיעוט, ואם גם מכר בד, ועל המוסד — שגם בו כבר נפרצו הרבה טאבריס או לאוויז מלשעבר.

כמו השלג של אשתקד גם האוניברסיטה של תמול-שלשום לא תחזור עוד לעד, ככל הנראה.

ואם מותר להתנבא: יש להניח שהעתיד צפון בחובו הרבה יותר פרופסור קורצוויילים מאשר פרופסור חיים שירמנים (חיים שירמן, מכנס שיר תור הזהב שלנו בספר, מופת לאקדמאי בנור סח טוב).

וזה שוב? — לא, לא בהכרח. או כמו שאומר אותו סקוטני שלנו: זה תלוי. ובבית התלוי אין מרכבים על החבל — וגם לא על הכבסים (הכביסה).

נתן זך

אמנות

שלמה שבא

הדבר הקרוב ביותר לבלתי אפשרי

אם אפשר שהדבר הקרוב ביותר לבלתי אפי שרי יתקיים, הרי זה בגליל המערבי, בגבול הצ' פון, כהרים שמעל לים, סוף ורטהיימר חלם חי לום. אם הייתי שומע אותו בזמנו, הייתי אומר יפה! ולעצמי הייתי אומר, הנה עוד חלום יפה אבל כמוכן שלא יקום. חלומות יפים אינם מתי קיימים.

ורטהיימר חסר רמיון. הוא התחיל לבנות. קם כפר ורדיים, קם גם גן תעשייה, כל זה באחד הנופים היפים בארץ. עירוני שכמוני יוצא לשם רק כדי להרגיז את עצמו: יש חיים יפים מחוץ למחנות הבתים והכבישים: הואריות מעובדים, ירוקס'הור מים, בתשנצים, אלוהים וקס'קיימת פרשו שטיי חים, תפאורן מוצלח וסוף שמים גבוהים ופיתת ים ברקע. אפשר לצאת מהרעת, טוב שאני לא חי שם.

בתוך הגבעות הללו, יחד עם כפר ורדיים נמצא גן התעשייה של תפן. המבנים קמו כאילו נולדו עם ההר ובהם מפעלים שאינם מעלים ריח או עשן או מזהמים, והם מקיפים מרחב וגן, שהוא חלק מהם, אבל עומד היטב לעצמו, ובגן זה נמצאת במה שקרוי "המוזיאון הפתוח" — התערוכה היי פה ביותר בארץ של הפיסול הישראלי: אינך רואה בשום מקום בארץ, בשום מוזיאון, מה שאתה רואה שם — גם היצירות וגם הצורה שבה הן עומדות. שכן יצירות פיסול של מרחב מקבלות את משמ' עותן בשעה שהן עומדות בנוף ובמרחב. משתל' בות עמו וקיימות לעצמן.

יש שם יצירות מיטב של חשובי האמנים באי רץ: יחיאל שמי, תומרקו, דני, אופק, המאירי, הימן, ארגוב, בוקי שורץ, מירון ואחרים. ובצידן יצירות של זלינגר ואחיעם, החיים בפאריז, אבל דווקא שם יוצרים פיסול מקורי ארצישראלי, ועם אלו יצירתו של דנציגר — הקרוב שגילוייה כחצר בלונדון הוא סיפור לעצמו. בסופו של דבר נראה שכל אלו — התעשייה, הגן, האמנות, — נולדו עם הנוף, אבל כיוון שאלוהים לא השלים את מלאכתו, עשו זאת אחרים.

עמוס קינן הוא איש כותב, שהגוף והאמנות הם

חלק שלוב בעולמו. איש כותב עוסק בכתיבה. עמוס קינן הוא גם מתמרד, מבקש הוא להוכיח כי מה שהוא טוען לו — על האפשרות שהדברים שאנו מטיפים להם יכולים גם להיעשות — אפי שרי. הוא מבקש להוכיח שמה שנקרא, עולם העי' שיה' — האיש העובר וכלי מלאכתו ומכונותיו — אינם נפרדים מעולם הרוח והאמנות, אלא שלובים וארוגים זה בזה, והוא לקח על עצמו לנהל ולבנות את המוזיאון הפתוח.

בביתו האמנות המצורף לגן התעשייה ולגן הפסלים הוא עורך תערוכות ציור, השבוע נפתחה שם תערוכה של אורי ליפשיץ בשם "איש ליד מכונה", אבל כדי שהנושא לא יראה "ירחימאלי" מדי (עמוס קינן הוא שחידש או שהיה אחד הר' מחדשים של מונח זה) נקראה התערוכה גם "ה' כבוד האבדור של העבודה". אבל במקום זה, בנוף זה, אין העבודה נראית כעניין אבוד. וגם אורי ליפשיץ מתגלה בעצם כאיש עובד — סוף סוף הוא נולד בקיבוץ של בני מרשק, למשפחה סוצ' יאליסטית מרקסיסטית ציונית טכניסטית מוכ' הקת. פתאום יש לאנשים שבצוירים משמעות: יש שם בצוירים הרבה מכונות, אבל עיקרן ומרכזן הן הידיים העושות כמלאכה, עיקרן האדם העושה את הכלי והמכונה והשקב האלקטרוני — אינני יודע מה זה. — עיקר הציורים הוא מה שמקום זה מבקש לומר: האדם בתוך הנוף, בתוך ההר, עם המכונה, בתוך הגן, גם בתוך העיר, בתוך האמנות, עם הכל שסביבו — הוא אחד. כך אפשר לחיות.

תרבות

"קרוקודיל דנדי"

אם הגיעו הדברים לכדי כך שגם משורר כיע' קב אורלנד, איש-שלום, מאופק ואצילי, יירדש לאחוזו בחבר העט כדי להגיב בחריפות על איסוד' רים תרבותיים, כפי שאלה מתגלים עתה, עם התי'

במודע, אל עבר תופעות חמורות יותר מאלה ה' נחשפות עתה בפא"ו. ויבורך מי שכבר בראשית ררכו כיו"ר האגודה מתגלה, לשמחת רבים, כמי תקן אמיץ, יעיל ובעל יוזמה, בתחומים עליהם הופקר, וכמי שאיננו מהסס, כך נראה, להפשיל שרוולים ולפשפש גם במים עכורים כדי לפתוח סתימה. ברוך בואך, קרוקודיל דנדי!"

סברדליק ושיינפלד

בצעד שהוא אולי חסר תקדים, שבה ומפרסמת מערכת המוסף הסיפרותי של על המשמר את ביקורתו הקטלנית של אילן שיינפלד, על אורות ספר השירים של עורך סברדליק חלונות בסחר. פירסום חוזר ומלא, בתוך כחודש ימים: ולא, לילה, מתוך כבוד למשורר ולשירתו, אלא, על מנת להוים, יחת ולתמיד, את הטענות שהושמעו כרבים באשר לתוכנה וכוונותיה, "כפי שמקדימה ומצינית עורכת המוסף, הגב' יעל לוטן. כל זאת משום שסברדליק אשר נפגע עמוקות (ולא בלי צדק) מדברי המבקר, ניגש בבית-קפה סיפרותי, ובלא גינוי-קבארט מיותרים, סטר על לחיו של שיינפלד, לעיני עשרות סופרים ומשוררים — מעשה שגרר גל של שמועות, רכילות ורינונים והוביל, כאמור, לפירסום החוזר. כיוון שכך, טרד תי גם אני וקראתי את הרשימה בשנית, אף ש' דעתי כי לא יהא בכוחה של כפילות זו כדי "להוים אחת ולתמיד" את הטענות שהיו לי (וגם לא אחרים מחברי) באשר לתוכנה של הרשימה, טע' נות שהופיעו עוד בקריאה הקודמת — ואולי להפך:

כבר במיפגש הראשון עם המאמר, ב'19/6/87, חשתי מייד כי אילן שיינפלד, כמבקר, החטיא את הספר והטא לפואטיקה המיוחדת של סברדליק, החטאה גמורה, כדרך שהחטאותיו בתחום הביקור מקבלות באחרונה אופי שיגרת. כבר אז הב' חנתי כי כל שבעת (ו) השירים וקטעי השירים, אותם הביא שיינפלד כראייה לחיזוק דברי הס' תייגותו — היו שירים נהדרים אשר נהנית לי קוראם גם שם, כשהם עקודים ומובלים לשחיטה,

תחיית המועל הישראלי (אורי ליפשיץ בתפן)

הנאה מרובה, ולא הבינתי מה ראה זה לטפול שלילות כה רבות על שירה ראווה, כוו של סברדליק.

על טעמו הסיפרותי של שיינפלד (כמו על טעמם של אחרים) קשה אומנם להתוכח, אך בכל זאת דומה כי הנ"ל ננעל, הינעלות של ממש, בפלדל-הפוסטמודרניסטית שלו, אותה קונצפי' ציה המעוותת את עיניו מכל שירה אחרת ומאט'י מה את מוחו מפני היגיון פיוטי שונה. יתר על כן, כישלונו של שיינפלד בביקורת הנוכחית, בולט לעין, במיוחד על רקע סיפרי שירה אחרים אותם העלה על נס בשנה האחרונה. עורך סברדליק הוא משורר מצויין, אשר שירתו ניצבת בזכות עצמה (וגם לפני שיריהם של הרבה אחרים) במקומה הראוי כסיפרות העברית, על אף התנפלות קאפי' ריסית של מבקר זה או אחר. על כך אין, כנראה, עוררים. ואף-על-פי-כן, ינהגו שני משוררים אלה בתבונה רבה אם יקומו, יודו בטעותם, ויבקשו מחילה פומבית האחד מן השני: אילן בגין ביי קורתו ועורך בגין סטירתו.

שמעון צמרת

החיות של יובלי

מי לא יודע מי זה מונמורור, הגמד הקרח ובעל הזקן כמוצאו מצרפת והוא נוהג ללבוש חליפת פסים?

כמוכן, מי שלא קרא את סיפרם של חסידה סטולרו ויובל מסקין, החיות של יובלי, שראה אור בימים אלה בהוצאת מסדה. למה שיקרא את הספר מוזמנת, בין שאר הפת'

בן ציון בן משה

★

על השביל, תוך שלולית המים עורב אפור-כנף השתכשך.

ודרוכים על נשקם. —

חילים הביטו דם;

עברתי אני והרכנתי ראש

ואף העוף

הרחיב פנך והתעופף

וקרע קרע פתאומי קרע את השמים:

משטוטי תמיד

אני חוזר ושב אל מטתי

ושתי עיני העיפות

ממעט האור שבחלון

כצפרים עפות ללון

על ירוקו החי של עץ הארן.

אומרים שיסורי אדם קשים

מיסוריו של עץ.

על אף בדידותו העירומה

על אף קולו הנאנק

בלילות החורף.

איני יודע.

יש דברים שיפה להם השתיקה.

הלחש הסוד.

כמעשה אהבה בשפה בלשון.

וכמראה חיל הדרוף על נשקו —

ולמולו עורב, רוחץ במים.

עות, עוד הפתעה: שהרי מונמורור זה, בעיקר כש' הוא עף באוויר וכידו מקל של ליצני קירקס, דומה להפליא — לפחות באיורים — לאחד ממחברי הספר.

למי? לא, זאת לא נגלה, ורק נרמזו שזה לא לחסידה סטולרו.

אבל מי זאת חסידה סטולרו? האם היא עוד אחת מהחיות של יובלי?

בטח שלא. אבל אולי, אולי היא ילדה אחת שקראה לה בשם "חסידה המוכרת שממול" בזמן שהיתה גרה לא רחוק מהחבית שבו גרו יובלי והפינגוין גוויני והחתולה קישתה — וגם מקק אחד שאמם של יובלי שטפה אל תוך האסלה כשיובלי היה חולה ולא יכול היה להתנגד.

אבל אני כבר מספר לכם יותר מדי. ובכלל, למה אתם שואלים כליכך הרבה שאלות? כשיובל

החיות של יובלי

חסידה סטולרו ויובל מסקין

ציורים: רות צרפתי

ש ע ת ק ר י א ה

מסקין וחסידה סטולרו מוציאים ספר לילדים — לא שואלים שאלות, קונים !! ועוד עם ציורים של רותי צרפתי. חוצפה כזאת, כל השאלות האלה, בחיי, לך